

## РОЗДІЛ 7. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 351.74(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.2.50>

### ВОЄННИЙ СТАН ЯК ВИКЛИК ДЛЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

**Анісімов Д.О.,**  
*доктор філософії в галузі права,  
доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки,  
Дніпровський державний університет внутрішніх справ  
ORCID: 0000-0003-28938343*

**Бардін Є.В.,**  
*старший викладач тактико-спеціальної підготовки  
навчально-наукового інституту підготовки фахівців  
для підрозділів превентивної діяльності  
Національної поліції України,  
Дніпровський державний університет внутрішніх справ*

**Анісімов Д.О., Бардін Є.В. Воєнний стан як виклик для системи підготовки поліцейських.**

У статті розкрито актуальність спеціальної фізичної підготовки поліцейських в умовах правового режиму воєнного стану, що триває в Україні з початку повномасштабного вторгнення країни-агресора 24 лютого 2022 року. З огляду на підвищений рівень небезпеки та стресових факторів, поліцейські мають бути фізично витривалими, швидкими в реагуванні та здатними діяти ефективно у нестандартних ситуаціях. Належна фізична форма забезпечує високий рівень професійної придатності та готовності до виконання службових обов'язків у бойових умовах.

Проаналізовано основні напрями спеціальної фізичної підготовки, які охоплюють вправи на витривалість, силу, швидкість, координацію рухів, навички самозахисту та тактичної стрільби. Особлива увага приділена психологічній стійкості, яка формується в процесі тренувань, а також розвитку вмінь працювати в команді та ухвалювати оперативні рішення. Навчальний процес має бути адаптований до різних сценаріїв оперативної обстановки, з урахуванням особливостей служби в регіонах з підвищеним ризиком.

У роботі акцентується увага на законодавчому підґрунті підготовки, зокрема на вимогах Закону України «Про Національну поліцію», наказах МВС України та відомчих нормативних документах. Також розглянуто вимоги до навчально-матеріальної бази, необхідної для якісного проведення фізичної підготовки, включно зі спеціалізованими тренажерами, полігонами та інструкторським складом.

Визначено, що воєнний стан актуалізував потребу у створенні гнучкої, мобільної та багаторівневої системи підготовки кадрів, що дозволяє оперативно реагувати на зміну оперативної обстановки та забезпечувати належний рівень безпеки громадян. Обґрунтовано перспективи вдосконалення освітньої політики в системі МВС України з урахуванням досвіду воєнного часу.

Зроблено висновок, що в умовах воєнного стану спеціальна фізична підготовка набуває стратегічного значення. Її ефективне впровадження є запорукою високої боеготовності поліцейських, їх здатності оперативно реагувати на загрози, забезпечувати громадський порядок та протистояти викликам, зумовленим війною.

**Ключові слова:** спеціальна фізична підготовка, воєнний стан, Національна поліція, тактичні навички, ментальна стійкість, службова ефективність, нормативно-правове регулювання.

**Anisimov D.O., Bardin E.V. Martial law as a challenge for the police training system.**

The article reveals the relevance of special physical training of police officers in the conditions of the legal regime of martial law, which has been ongoing in Ukraine since the beginning of the full-scale invasion of the aggressor country on February 24, 2022. Given the increased level of danger and stress factors, police officers must be physically hardy, quick to react, and able to act effectively in non-standard situations. Proper physical fitness ensures a high level of professional fitness and readiness to perform official duties in combat conditions.

The main areas of special physical training are analyzed, including exercises focused on endurance, strength, speed, movement coordination, self-defense techniques, and tactical shooting skills. Particular attention is paid to psychological resilience, which is developed through training, as well as to teamworking abilities and the capacity for making operational decisions. The educational process must be adapted to different operational scenarios, taking into account the specific risks in high-threat regions.

The study emphasizes the legal basis for such training, particularly the provisions of the Law of Ukraine «On the National Police», orders issued by the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, and departmental regulatory acts. It also addresses the requirements for the material and technical base needed for high-quality physical training, including specialized equipment, shooting ranges, and qualified instructors.

It has been determined that martial law has highlighted the need to establish a flexible, mobile, and multi-level system for personnel training, which enables a prompt response to changes in the operational environment and ensures an adequate level of public safety. The prospects for improving the educational policy within the Ministry of Internal Affairs of Ukraine have been substantiated, taking into account the experience gained during wartime.

It is concluded that under martial law, special physical training becomes a matter of strategic importance. Its effective implementation ensures the high combat readiness of police officers, their ability to respond rapidly to threats, maintain public order, and counter the challenges brought by war.

**Key words:** Special physical training, martial law, National Police, tactical skills, mental resilience, operational effectiveness, legal regulation.

**Постановка проблеми.** У сучасних умовах дії воєнного стану в Україні різко зросли вимоги до рівня підготовки поліцейських, зокрема до їхньої спеціальної фізичної підготовки. Працівники Національної поліції опиняються в екстремальних ситуаціях, які потребують не лише знань у правовій сфері, а й високої фізичної витривалості, здатності швидко реагувати на загрози та ефективно застосовувати засоби самозахисту й тактичні навички. Водночас існує проблема недостатньої адаптації навчальних програм до нових викликів воєнного часу, що знижує загальний рівень бойової готовності. Постає потреба в оновленні підходів до організації спеціальної фізичної підготовки з урахуванням реальних умов служби, специфіки регіонів та вимог законодавства.

**Мета статті** – дослідити особливості організації підготовки поліцейських в умовах воєнного стану, обґрунтувати її ключове значення для забезпечення ефективності службової діяльності.

**Стан обробки проблематики.** Проблематика воєнного стану як виклику для системи підготовки поліцейських на сьогодні активно опрацьовується вітчизняними науковцями, особливо у контексті реформ сектору безпеки та оборони, а також в умовах широкомасштабної збройної агресії проти України. Основну увагу дослідники зосереджують на адаптації освітніх програм, функціональній готовності кадрів, формуванні нових компетентностей і психологічній стійкості працівників поліції. Наприклад: О. Бандурка, який досліджує проблеми професіоналізації поліцейської освіти, підготовки кадрів у кризових умовах, зокрема в умовах війни; І. Курпіта, який аналізує трансформацію функцій поліції в умовах гібридних загроз і необхідність міжвідомчої координації в системі підготовки кадрів; Т. Денисюк акцентує увагу на психологічних викликах для правоохоронців у воєнний період та потребі інституціоналізації психологічної підготовки; В. Бевз, який досліджує модернізацію змісту навчальних програм для поліцейських, враховуючи вимоги сучасної безпекової політики.

**Виклад основного матеріалу.** Фізична підготовка є однією з провідних складових професійної готовності поліцейських, особливо в умовах підвищеного ризику, зокрема під час дії правового режиму воєнного стану. Вона забезпечує розвиток витривалості, швидкості реакції, сили, а також сприяє формуванню психологічної стійкості, що вкрай важливо при виконанні службових

обов'язків у стресових, нестабільних або небезпечних ситуаціях. Підвищений рівень фізичної підготовки дозволяє правоохоронцям адекватно реагувати на загрози, пов'язані з воєнними діями, підтримувати правопорядок у кризових умовах, а також забезпечувати захист життя і здоров'я громадян.

Згідно з положеннями Закону України «Про Національну поліцію» (стаття 49), кожен поліцейський зобов'язаний підтримувати належний рівень професійної підготовки, до якої входить і фізичний компонент. Фізична підготовка, у свою чергу, розглядається не лише як форма покращення загального стану здоров'я, а як важлива ланка у системі службової діяльності, що безпосередньо впливає на оперативність, ефективність та безпечність виконання поставлених завдань. Саме тому система професійного навчання курсантів у навчальних закладах МВС України включає обов'язкові елементи фізичної, тактичної та спеціальної підготовки [3, с. 26].

На сьогодні чинні нормативи з фізичної підготовки для курсантів МВС визначаються відповідними наказами Міністерства внутрішніх справ України. Наприклад, згідно з Наказом МВС України № 90 від 09.02.2016 року «Про організацію службової підготовки в Національній поліції України», поліцейські мають регулярно складати заліки та проходити тестування, які дозволяють оцінити рівень фізичної підготовленості особового складу. Нормативи періодично переглядаються й оновлюються відповідно до змін у загальній безпековій ситуації та воєнній обстановці в державі, що забезпечує їхню актуальність і відповідність сучасним викликам [1, с. 257].

Окрім фізичних вправ і тренувань, важливим компонентом підготовки поліцейського є практичне засвоєння прийомів самооборони, робота зі зброєю та ефективне використання засобів індивідуального захисту. Під час воєнного стану ці елементи стають пріоритетними, адже зростає ймовірність залучення поліцейських до виконання завдань в умовах бойових дій або протидії диверсійним групам. Відповідно до статті 46 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», органи Національної поліції наділяються додатковими повноваженнями, що потребують особливої підготовки особового складу, зокрема – до дій в умовах блокувань, евакуацій, обмежень пересування тощо.

Значне місце в системі професійної освіти займає також тактико-спеціальна підготовка, яка охоплює навички дій у складі оперативних груп, роботу зі зброєю, стрілецьку підготовку, користування засобами зв'язку, тактичну медицину, евакуацію поранених і надання першої медичної допомоги. У контексті воєнного стану ці навички не просто є необхідністю, а гарантом виживання і виконання завдань без втрат [4, с. 63].

Поряд із цим, важливо враховувати, що поліцейські повинні володіти й глибокими теоретичними знаннями в таких сферах, як криміналістика, кримінологія, адміністративне право, оперативно-розшукова діяльність. Проте в умовах воєнного стану акцент у навчанні має зміщуватись у бік практичного застосування знань – на перший план виходять вміння діяти в екстремальних обставинах, злагоджено працювати в групі, орієнтуватися в просторі при обмежених засобах навігації, діяти за відсутності зв'язку та під тиском часу. Такий підхід відповідає принципу компетентнісного навчання, закріпленого в наказі МВС № 1021 від 06.11.2015 року [7, с. 164].

Окремо слід зазначити роль морально-психологічної та емоційно-вольової підготовки. Вона є необхідною складовою в рамках загальної фізичної та спеціальної підготовки поліцейських. Уміння зберігати самоконтроль, діяти в умовах стресу, ухвалювати швидкі рішення та не втрачати боєздатність у разі безпосередньої загрози життю – це ті якості, які безпосередньо формуються під час фізичних та тактичних занять. На сьогодні така підготовка базується на комплексному підході, що включає фізичні навантаження, навчання в симуляційних центрах, польові тренування та службові навчання із залученням досвідчених інструкторів і фахівців із суміжних сфер оборони та безпеки.

У період дії правового режиму воєнного стану, визначеного Законом України «Про правовий режим воєнного стану» (статті 1–3), діяльність працівників Національної поліції набуває особливої ваги, адже саме на них покладається забезпечення публічного порядку, громадської безпеки, охорона прав і свобод громадян в умовах дестабілізації. Відтак, поліцейські повинні виявляти не лише високу професійну підготовку, а й вміння швидко адаптуватися до нестандартних, часто вкрай небезпечних ситуацій. Одним із ключових викликів для правоохоронців у таких умовах є обмеженість доступу до ресурсів, інформації, технічних засобів та підтримки з боку інших служб, що вимагає від особового складу розвинених навичок самостійності, критичного мислення, гнучкості та оперативного прийняття рішень [1, с. 258].

У цьому контексті вкрай важливим стає розвиток психологічної витривалості та ментальної стійкості працівників поліції. Згідно зі статтею 50 Закону України «Про Національну поліцію», працівник поліції зобов'язаний діяти в інтересах особи, суспільства та держави, навіть у надзвичайних умовах, включаючи ситуації, що пов'язані із ризиком для його життя. Постійне перебування у стані підвищеної бойової готовності, зіткнення з агресією, травматичні події, відсутність відпочинку – усе це чинники, що сприяють підвищенню психологічного навантаження. Тому розвиток внутрішньої саморегуляції, здатності зосереджуватись, залишатися емоційно стабільним і приймати виважені рішення є невід'ємною частиною професійної підготовки.[8, с. 748]

У свою чергу, вища освіта в системі Міністерства внутрішніх справ має враховувати зазначені вимоги і забезпечувати всебічну підготовку курсантів до виконання обов'язків в умовах воєнного стану. Гармонізація освітнього процесу передбачає оновлення змісту навчальних програм, введення спеціальних курсів, спрямованих на опанування компетентностей, які дозволяють діяти ефективно в кризових обставинах. Важливе значення мають навчальні дисципліни, що формують практичні навички швидкого орієнтування в ситуаціях бойового характеру, знання законодавства щодо дій правоохоронців під час війни, а також дисципліни, пов'язані з лідерством, управлінням у стресі та командною взаємодією [5, с. 188].

Фізична підготовка є одним із наріжних каменів професійної освіти майбутніх поліцейських, адже саме вона забезпечує базову платформу для виживання, мобільності та ефективності в екстремальних умовах. Згідно з вимогами Наказу МВС України № 90 від 09.02.2016 року «Про організацію службової підготовки в Національній поліції України», курсанти зобов'язані не лише підтримувати фізичну форму, а й демонструвати прогрес у розвитку силових, швидкісних, витривалих та координаційних якостей. Підвищення вимог до фізичної підготовки обумовлене тим, що сучасні реалії зумовлюють необхідність дій у бойових зонах, де без належної фізичної форми ризик загибелі або втрати боєздатності суттєво зростає [3, с. 27].

Особливу увагу слід звернути на необхідність проведення інтенсивних тренувань із вогневої, тактико-спеціальної та психологічної підготовки. Згідно з частиною 2 статті 11 Закону України «Про Національну поліцію», працівники поліції мають право використовувати зброю та спеціальні засоби у випадках, визначених законом. Проте ефективне та законне застосування таких засобів можливе лише за умови якісного навчання та відпрацювання відповідних навичок [6, с. 194].

Із урахуванням реалій сьогодення, а саме повномасштабного вторгнення, вимагається перегляд підходів до професійної підготовки працівників системи МВС. Курсанти, які розпочинали навчання у мирний час, не були спочатку орієнтовані на дії в умовах війни. Тому додаткове навчання має враховувати специфіку військових загроз, зокрема організацію оборонних дій, охорону стратегічних об'єктів, недопущення проникнення ворожих диверсійних груп, роботу в умовах тимчасово окупованих територій [4, с. 64].

Загалом, підготовка поліцейських у воєнний час є багаторівневою, міждисциплінарною та комплексною системою, яка має базуватися на єдності трьох ключових компонентів: фізичної підготовки, тактико-психологічної стійкості та правової обізнаності. Лише поєднання цих складників дозволить сформувати фахівця, здатного діяти в межах закону, ефективно виконувати службові обов'язки, забезпечуючи безпеку населення і територіальну цілісність держави у складний період воєнного стану. Розбудова такої системи є стратегічним пріоритетом як для МВС, так і для вищих навчальних закладів, які готують кадри для Національної поліції України [6, с. 196].

У контексті воєнного стану, який введено відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (стаття 1, стаття 3), діяльність працівників Національної поліції набуває особливої ваги, адже саме вони залишаються одним із основних гарантів підтримання громадського порядку, забезпечення публічної безпеки та боротьби зі злочинністю у критичних умовах. Ефективне виконання службових обов'язків у таких умовах потребує від поліцейських не лише професійної підготовки, але й високого рівня психологічної, тактичної та фізичної витривалості. Однією з першочергових потреб стає оволодіння сучасними прийомами поведінки зі зброєю, засобами індивідуального захисту, а також формування навичок командної взаємодії у змінених умовах оперативної обстановки. Стаття 23 Закону України «Про Національну поліцію» визначає, що до обов'язків поліції входить вжиття заходів із захисту життя, здоров'я, прав і свобод людини, а також протидія злочинності, що в умовах воєнного стану потребує максимальної мобілізації усіх наявних ресурсів [7, с. 166].

Особливу увагу в системі професійної підготовки має бути зосереджено на розвитку ментальної стійкості, адже рішення у ситуаціях ризику, які можуть виникати під час бойових дій, обстрілів чи терористичних загроз, повинні прийматися миттєво та з урахуванням правових наслідків. Відповідно до наказу МВС України № 1050 від 30.11.2015 року «Про затвердження Інструкції з організації службової підготовки особового складу Національної поліції України», передбачено проходження обов'язкових курсів підвищення кваліфікації, у тому числі з тактики ведення дій в особливих умовах. Ці курси мають охоплювати не лише загальну бойову підготовку, але й моделювання конкретних ситуацій, пов'язаних із виявленням диверсійно-розвідувальних груп, евакуацією цивільного населення та охороною стратегічних об'єктів.

Поряд із цим, необхідно враховувати різноманітність умов, у яких діють поліцейські. Наприклад, служба у прифронтових регіонах потребує зовсім іншого підходу до тактико-спеціальної підготовки, ніж у відносно мирних областях. Це вимагає впровадження адаптивних навчальних програм, які б відповідали конкретним загрозам регіону дислокації. Закон України «Про освіту» та спеціальний Закон «Про вищу освіту» (стаття 10) закріплюють право на індивідуальні освітні траєкторії, що може бути реалізовано у вигляді спеціальних модулів з тактики виживання, бойової медицини, ведення радіообміну та оперативного планування для курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання МВС України [2, с. 58].

Не менш важливою складовою підготовки поліцейських є фізичний розвиток, що у період дії воєнного стану набуває не лише прикладного, а й життєво необхідного значення. Стаття 46 Закону України «Про Національну поліцію» передбачає, що поліцейський має відповідати певним професійним, морально-діловим та фізичним вимогам. Саме тому програма фізичної підготовки повинна включати в себе не лише загальнофізичні тренування, а й спеціальні дисципліни, такі як тактика самозахисту, тренування зі стрільби та практичне опрацювання дій під час силових затримань, конвоювання чи оборони [1, с. 259].

Організація фізичної підготовки повинна враховувати не тільки зміст, а й технічне забезпечення. Наявність належної матеріально-технічної бази є вирішальним чинником у досягненні ефективності навчального процесу. Заклади вищої освіти МВС мають бути оснащені сучасними спортивними залами, тренажерами, полігонами для моделювання тактичних ситуацій, стрілецькими тирами, а також обладнанням для симуляції надзвичайних ситуацій. Указ Президента України № 194/2021 «Про Стратегію розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2025 року» передбачає необхідність модернізації навчальної інфраструктури та забезпечення освітнього процесу сучасними засобами підготовки кадрів для умов підвищеної загрози. [9, с. 345]

Суттєву роль у підвищенні рівня професійної підготовки відіграють фізкультурно-оздоровчі та спортивні заходи, які сприяють формуванню командної взаємодії, витривалості та лідерських якостей. Участь у змаганнях з прикладних видів спорту, таких як рукопашний бій, стрільба, орієнтування, може бути інтегрована в загальну систему підготовки поліцейських як елемент мотивації та оцінки їх готовності до виконання службових обов'язків [3, с. 28].

Отже, умови воєнного стану значно підвищують вимоги до професійної підготовки поліцейських, зокрема – до рівня їхньої спеціальної фізичної готовності. Саме фізична підготовка виступає не лише елементом загального професіоналізму, а й основою виживання та ефективності під час виконання завдань у бойових та стресових ситуаціях. Поліцейські повинні бути здатні діяти швидко, злагоджено, мати витривалість, силу та вміння працювати в умовах небезпеки, що досягається через систематичні тренування, вдосконалення навичок самозахисту та стрільби, а також участь у реалістичних тактичних заняттях.

Успішність спеціальної фізичної підготовки напряму залежить від наявності відповідної інфраструктури та технічного забезпечення: спеціалізованих майданчиків, тренажерів, стрілецьких тирів, інструктажу з використанням бойового спорядження. Не менш важливим є врахування регіональної специфіки несення служби: поліцейські в прифронтових зонах повинні проходити посилену підготовку з тактики виживання, евакуації та дій у надзвичайних ситуаціях. На нормативному рівні підготовка врегульована наказами МВС, Законом «Про Національну поліцію» та Стратегією розвитку МВС до 2025 року, що вимагає належного виконання кожного із зазначених документів.

Спеціальна фізична підготовка в умовах воєнного стану – це не факультативний елемент, а стратегічно важлива складова безпеки держави. Її системність, відповідність сучасним викликам та інтеграція з іншими формами професійної підготовки є запорукою ефективності діяльності по-

ліції в надзвичайних умовах. Комплексний підхід до тренувального процесу сприяє формуванню витривалих, рішучих, стійких і добре підготовлених поліцейських, здатних захищати громадян навіть у найскладніших обставинах.

**Висновки.** Отже, нами було досліджено особливості організації підготовки поліцейських в умовах воєнного стану, з огляду на те, що на поліцейських покладається більш ширший обсяг службових повноважень та завдань, виникає потребу у вдосконаленні підготовки поліцейських. Нами було обґрунтовано ключове значення організації підготовки поліцейських для забезпечення ефективності службової діяльності, що набуло особливого значення в умовах воєнного стану. Особливу увагу в системі професійної підготовки має бути зосереджено на розвитку ментальної стійкості, адже рішення у ситуаціях ризику, які можуть виникати під час бойових дій, обстрілів чи терористичних загроз, повинні прийматися миттєво та з урахуванням правових наслідків. Суттєву роль у підвищенні рівня професійної підготовки відіграють фізкультурно-оздоровчі та спортивні заходи, які сприяють формуванню командної взаємодії, витривалості та лідерських якостей. Не менш важливою складовою підготовки поліцейських є фізичний розвиток, що у період дії воєнного стану набуває не лише прикладного, а й життєво необхідного значення.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Біла В.М., Мох Т.П., Коломієць Ю.М. Сучасні способи вдосконалення фізичної підготовки майбутніх правоохоронців в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022 р. Ч. 1. С. 257–261.
2. Єрьоменко Е.А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України: монографія. Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. Київ: ГС «НФБХУ». 2020 р. 138 с.
3. Петрушин, Д., Креніков, Є. Актуальні напрями підвищення фізичної підготовки курсантів системи МВС України в сучасних умовах. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, (1), 2023 р. С. 26–29.
4. Пожидаєв М.Ю., Діщенко Д.В., Вохнюк К.Г. Актуальні проблеми підготовки фахівців для оперативних підрозділів Національної поліції України. Збірник ОРД ОДУВС 2021. С. 183. URL: <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/4000/1/ЗбірникОРДОДУВС2021.pdf?page=183>.
5. Пожидаєв, М., Петрушин, Д. Проблематика громадян у самообороні та деякі аспекти щодо захисту від нападу. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том VIII: діалог у розвитку науки та освіти/[Ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін–Ужгород–Київ–Херсон: Посвіт, 2020. 394 с. Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki–stan, problemy, perspektywy. Tom VIII: dialog w rozwoju nauk i edukacji/[Red.: J. Grzesiak, I. Zymomrya, W. Ilnytskyj]. Konin–Uzhorod–Chersoń: Poswit, 2020 р. 366 с.
6. Потопа М.О. Особливості фізичної підготовки майбутніх працівників Національної поліції України як складова службової підготовки. *Зб. матер. наук.-практ. конф. «Гуманітарні та природничі науки: актуальні питання»*. Івано-Франківськ, 2019 р. С. 192–198.
7. Римик В.Р., Римик Р.В. Досвід психофізичної підготовки працівників поліції у зарубіжжі та в Україні. В: Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту учнівської та студентської молоді. *Матеріали Всеукр. наук. конф.* Тернопіль, 2021. С. 160–171.
8. Кучеренко Д.В., Анісімов Д.О., Щодо розвитку морально-вольових якостей майбутніх поліцейських під час занять зі спеціальної фізичної підготовки. *Proceedings of V International Scientific and Practical Conference*. Kyiv, 2023 р. С. 747–750.
9. Петрушин Д.В., Анісімов Д.О., Пожидаєв М.Ю. Методика розвитку спеціальних фізичних якостей курсантів закладів вищої освіти Національної поліції України з використанням системи кросфіт. *Молодий вчений*. 2019. № 2 (66). С. 345–348. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-2-66-75>.
10. Арцебарська О., Анісімов Д.О., Значення загальної та спеціальної фізичної підготовки в умовах воєнного часу. *International scientific innovations in human life Proceedings of XII International Scientific and Practical Conference Manchester, United Kingdom*. 2022. С. 923–925.